

Lahden kaupunki
Lahden seudun kuntatekniikka
Kaarikatu 29
15100 Lahti

Rälssin maanvastaanottoalueen laajennus, Lahti

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIONTISELOSTUKSESTA

Lahden kaupunki, jonka puolesta YVA-menettelyn projektinjohdosta vastaa Lahden seudun kuntatekniikka, on 11.2.2008 toimittanut Hämeen ympäristökeskukseen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisen arviointiselostuksen (YVA-selostuksen) Lahdessa sijaitsevan Rälssin maanvastaanottoalueen laajennushankkeesta. YVA-selostuksen on laatinut hankkeesta vastaavan Lahden kaupungin konsulttina Ramboll Finland Oy. Hämeen ympäristökeskus toimii YVA-menettelyssä yhteysviranomaisena ja antaa YVA-selostuksesta yhteysviranomaisen lausunnon. Näiden tahojen yhteystiedot ovat seuraavat:

Lahden kaupunki/Lahden seudun kuntatekniikka, Kaarikatu 29, 15100 Lahti

Ramboll Finland Oy, Terveystie 2, 15870 Hollola

Hämeen ympäristökeskus, Lahden toimipaikka, PL 29, 15141 Lahti.

Hanketiedot

Rälssin maanvastaanottoalueella vastaanotetaan puhtaita ylijäämämaita, kiviä ja lohkareita, kantoja, purkutiiltä, -betonia ja -asfalttia sekä lunta. Alueella murskataan ja välivarastoidaan louhetta, asfalttia, tiiltä, betonia ja kantoja. Alueen toiminnot pysyvät entisellään, mutta koska se on täyttymässä muutaman vuoden sisällä, sitä halutaan laajentaa. Hankkeella on laaja aluevaihtoehto ABDE, jota tarkastellaan ilman louhintaa (VE 1) ja louhittuna (VE 2), sekä sama alue supistettuna ja louhittuna (VE 3). Lisäksi tarkastellaan hankkeen toteuttamatta jättämisen vaikutuksia (VE 0).

Suoritemaksu (hankkeesta vastaavalle)

6 420 €

YVA-menettely

YVA-menettely on tässä hankkeessa tarpeen, koska YVA-asetuksen 6 §:n hankeluettelon 11b)-kohdan mukaan YVA-menettelyä on sovellettava muiden jätteiden kuin ongelmajätteiden fysikaalis-kemialliseen käsittelylaitokseen, jonka mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuorokaudessa, 11d)-kohdan mukaan muiden kuin ongelmajätteiden tai yhdyskuntajätteiden ja -lietteiden kaatopaikkoihin, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle, ja 2b)-kohdan mukaan kiviaineksen ottoon, kun otettava ainesmäärä on vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa.

YVA-menettely alkoi hankkeesta vastaavan toimitettua ympäristökeskukseen sitä koskevan YVA-ohjelman, jonka ympäristökeskus kuulutti ja toimitti nähtävillä. Kaikilla, joiden oloihin tai etuihin hanke voi vaikuttaa, samoin kuin niillä yhteisöillä ja säätiöillä, joiden toimialaa hankkeen vaikutukset saattavat koskea, oli mahdollisuus ilmaista mielipiteensä arviointiohjelmasta. Ympäristökeskus myös pyysi arviointiohjelmasta lausunnot. Saatuaan lausunnot ja mielipiteet ympäristökeskus antoi hankkeesta vastaavalle YVA-ohjelmasta yhteysviranomaisen lausunnon, jossa se totesi, miltä osin arviointiohjelmaa on tarkistettava.

Hankkeesta vastaava teki ympäristöselvitykset YVA-ohjelman ja yhteysviranomaisen lausunnon mukaisesti ja kokosi tiedot YVA-selostukseksi, joka valmistui helmikuussa 2008. YVA-selostuksesta pyydettiin lausunnot ja mielipiteet vastaavalla tavalla kuin YVA-ohjelmasta. YVA-menettely päättyi, kun ympäristökeskus on antanut yhteysviranomaisena lausunnon arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä ja toimittanut lausuntonsa ja muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle ja lähettänyt sen tiedoksi mm. hanketta käsitteleville viranomaisille.

Hankkeen edellyttämät luvat

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon.

Eri menettelyiden yhteensovittaminen

Samaan aikaan YVA-menettelyn kanssa Lahden kaupunki on valmistellut Ala-Okeroistentien ja Helsingintien välisen alueen (Rälssin) asemakaavaluonnosta. Sen tavoitteena on mahdollistaa teollisuusalueen yleiskaavan mukainen laajentaminen ja määritellä maanvastaanottoaikkana toimivan alueen jälkikäyttö ja Rälssinkallion virkistyskäyttö. Asemakaavoitusta ja YVA-ohjelmaa ja -selostusta esiteltiin yhteisissä yleisötilaisuuksissa. Asemakaavan vaikutusten arvioinnissa on hyödynnetty YVA-menettelyssä saatuja arviointituloksia.

Arviointiselostuksesta tiedottaminen ja kuuleminen

Arviointiselostuksen nähtävillä olosta kuulutettiin Etelä-Suomen Sanomissa 19.2.2008. Kuulutus on lisäksi myös ympäristökeskuksen verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/ham > Ajankohtaista > Kuulutukset. Kuulutus ja YVA-selostus olivat nähtävillä Lahden kaupunginkansliassa. YVA-selostus oli nähtävillä myös Lahden kaupungin teknisen ja ympäristötoimialan palvelupisteessä ja maankäytössä, Hämeen ympäristökeskuksen Lahden

toimipaikassa, Lahden pääkirjastossa sekä Launeen ja Renkomäen lähikirjastoissa. YVA-selostus oli nähtävillä myös sähköisesti osoitteissa www.ymparisto.fi/ham/yva > Vireillä olevat YVA-hankkeet sekä <http://projektit.ristola.com/lahti/ralssi-yva>.

Arviointiselostuksesta pyydettiin lausunnot Etelä-Suomen lääninhallitukselta, Hollolan kunnanhallitukselta, Lahden kaupunginhallitukselta, Hämeen tiepiiriltä, Lahden seudun ympäristöpalveluilta ja Päijät-Hämeen liitolta.

Yhteenvedo annetuista lausunnoista ja mielipiteistä

Etelä-Suomen lääninhallitus toteaa, että vaihtoehdoilla VE2 ja VE3 voi olla vaikutuksia pohjaveteen rakentamisen aikana. Mahdollisia vaikutuksia ei ole eritelty. Jos hankkeella on vaikutuksia talousvetenä käytettävään pohjaveteen, lääninhallitus pitää välttämättömänä, että ne otetaan huomioon hankkeen eri vaiheiden aikana. Mahdolliset talousvesikaivot tulee kartoittaa alueelta ja talousveden riittävyys ja laatu tulee taata vaikutusalueella oleville yksityistalouksille ja muille terveydensuojelulain mukaisille kohteille. Hankkeen pölysuojaus on tehtävä asianmukaisesti. Ilman pölymäärän raja-arvot eivät saa ylittyä asuntojen tai muiden terveydensuojelulain mukaisten kohteiden alueella. Selostuksen mukaan melu voi ylittää Tuomenojan asuinalueella päiväajan meluohjearvon 55 dB. Lääninhallitus katsoo, että niistä asuintaloista, joiden kohdalla ulkomelu ylittää päiväajan ohjearvon, tulee selvittää vielä sisämelutaso. Jos sisämelutasot ylittävät niille annetut ohjearvot, tulee ryhtyä tarvittaviin toimiin sisämelutasojen saamiseksi ohjearvojen mukaisiksi.

Hämeen tiepiirillä ei ole huomauttamista arviointiselostuksesta. Hankkeen vaikutukset on arvioitu asianmukaisesti liikenteen ja tienpidon, liikenneturvallisuuden ja liikenteen ympäristöhaittojen osalta. Esiin tulleet ongelmat maantien 140 liittymästä läheiselle asutukselle on otettu huomioon ja etsitty ratkaisuvaihtoehtoja. Hämeen tiepiiri on tekemässä Lahden seudun kuntatekniikan kanssa suunnittelusopimusta maantien 140 liittymän siirtämisestä noin 200 metriä Lahden suuntaan. Nykyinen liittymä on hankkeen yhteydessä purettava. Hankkeen kustannuksista vastaa kuntatekniikka. Tiepiiri toteaa vielä, että YVA-selostuksen valmistumisen jälkeen ympäristöministeriö on vahvistanut Päijät-Hämeen maakuntakaavan, jossa valtatie 12 linjaus noudattaa Rälssin alueen pohjoispuolelta kulkevaa Launeen linjausvaihtoehtoa.

Lahden kaupunginhallitus katsoo (lausuntoesityksen mukaan, joka on hyväksytty kh:n kokouksessa 21.4.2008 esityksen mukaisena), että arvioinnissa on otettu erittäin laajasti ja monipuolisesti huomioon alueen toimintojen ympäristövaikutukset. Arviointi on riittävä pohja alueen maankäytön jatkosuunnittelulle. Esitetyistä vaihtoehdoista vaihtoehto III on toteuttamiskelpoisiin. Vaihtoehto III käsittää alueita ABDE louhittuna ja pohjoisosa supistettuna. Sen suurimmat maisemavaikutukset aiheutuvat alueiden D ja E louhinnasta ja täytöstä. Maisemahaitta lievenee, koska supistetut D- ja E-alueet jättävät pohjoisrinteille riittävän leveän metsävaltaisen suojareunan. Lisäksi pohjoisreunan louhinnan seurauksena muodostuu tukiseinämä, jolla voidaan varmistaa suurten täytömassojen paikallaan pysyminen ja myös pintavesien johtaminen ja hallinta helpottuu. Liittymävaihtoehdoista toteuttamiskelpoisiin on vaihtoehto 1, nykyisen liittymän siirto noin 200 metriä pohjoiseen. Alueen pääliikennevirta on pohjoisen suunnasta ja tästä syystä päätiellä (Helsingintiellä) vasemmalle

kääntymistä on vähän. Vaihtoehdon etu on, että liittymän turvallisuus paranee ja Tuomenojan asuinalueen häiriöt vähenevät. Kuitenkin Tuomenojan asuinalueen kannalta paras vaihtoehto on liittymävaihtoehto 2. Tämän vaihtoehdon huono puoli on kuitenkin se, että sen haitalliset vaikutukset päätien (Ala-Okeroistentien) liikenteeseen ovat suuret. Alueen asemakaava on tekeillä. Asemakaavalla mahdollistetaan liittymän toteuttaminen sekä vaihtoehdon 1 että vaihtoehdon 2 mukaisena.

Lahden seudun ympäristöpalvelut katsoo, että arviointiselostuksessa on otettu laajasti ja monipuolisesti huomioon alueelle sijoittuvien toimintojen ympäristövaikutukset, joista olennaisimpia ovat vaikutukset ihmisiin, maankäyttöön, liikenteeseen, maisemaan, pinta- ja pohjavesiin sekä kasvillisuuteen ja eläimistöön. Esitetyistä vaihtoehdoista on toteuttamiskelpoisin vaihtoehto III, joka käsittää alueet ABDE louhittuna ja pohjoisosastaan supistettuna. Vaihtoehdon etuna ovat alueen riittävä laajuus (27,9 ha) ja vastaanottokapasiteetti (5,5, milj. m³) sekä alueelta saatavan kalliokiviaineksen hyödyntämismahdollisuus. Alueen arvioitu täyttöaika on 16 vuotta. Pohjoisreunaan louhinnan seurauksena muodostuu tukiseinä, jolla voidaan varmistaa suurten täyttömassojen paikallaan pysyminen ja myös pintavesien johtaminen ja hallinta helpottuu. Lisäksi pohjoisosan supistuksen jälkeen alueen pohjoisreunaan jää metsävaltainen maisemointivyöhyke. Liittymävaihtoehdoista toteuttamiskelpoisin on vaihtoehto 2: nykyisen liittymän (vaihtoehto 1) siirto Helsingintien varressa 200 m pohjoiseen. Vaihtoehdon etuina ovat Tuomenojan asuntoalueen häiriintymisen väheneminen, liittymävälän kasvaminen ja vaihtoehtoon 3 verrattuna vain 30 % Ala-Okeroistentien liikennemäärästä.

Päijät-Hämeen liitto toi aikaisemmin antamassaan lausunnossa esiin, että jatkossa kiinnitettäisiin riittävästi huomiota myös suunnittelualueen asemaan uuden ohikulkutielinjan ja erilaisten maankäyttömuotojen suojavyöhykkeenä. Arviointiselostuksessa on käsitelty omana kappaleenaan vaikutuksia maisemaan ja kulttuuriperintöön. Asiaa on valotettu hyvin erilaisin havainnekuvin. Vaihtoehdoista riippuen laajennus voimistaa tai muuttaa maisemaa samoihin katselusuuntiin kuin nykyisetkin vaikutukset. Maanvastaanottoalueen toiminta, täyttö ja maisemointi voi olla yhteensä vuosikymmeniä kestävä visuaalinen maisemahaitta. Maankaatotoimintaa ei voi rinnastaa virkistyskäyttöön Vie paljon aikaa ennen kuin laajennettua aluetta voidaan käyttää uudelleen virkistysalueena. Siksi on tärkeää punnita erityyppisiä vaikutuksia harkiten ja kokonaisvaltaisesti. Seudullisia maanvastaanottoalueiden vaihtoehtoja ei ole tarkastelussa eikä jatkotyössä, vaikka asiaan viitattiin liiton edellisessä lausunnossa.

Henkilö A on erittäin huolestunut maanvastaanottoalueen aiheuttaman liikenteen vaikutuksista ja erityisesti koululaisten turvallisuudesta. Kyseessä on pitkäaikainen toiminta Rälssin maanvastaanottoalueella, joten rekkoja ehtii tuossa ajassa kulkea tiellä paljon. YVA-selostuksen kuva 6.15 ei kirjoittajan mielestä anna kovin hyvää kuvaa liittymän tämänhetkisestä sijainnista. Siinä ei näy, kuinka lähellä Rälssin liittymä, Tuomenojan alueen liittymä sekä linja-autopysäkit ovat toisiaan. Mielipiteen mukana on kuvat liittymästä ja pysäkitä. Koululaiset kulkevat linja-autolla koulumatkat, ja kaupungista tulevan linja-auton pysäkki on tällä hetkellä hyvin vaarallisessa paikassa. Heidän pitää ylittää Helsingintie ja samalla rekkoja sekä menee Rälssin alueelle että tulee sieltä pois. Tiellä ei ole tällä hetkellä edes suojatietä. Tällä hetkellä maankaa-

topaikalle kääntyvät rekat käyttävät kaupungista tulevan liikenteen linja-autopysäkkiä, kun ovat kääntymässä Rälssin alueelle (mielipiteen liitteenä kuva, josta ilmenee, että rekat ovat ajaneet aivan linja-autopysäkin reunalla). Liittymän parantamisvaihtoehto 0+ ei kirjoittajan mielestä paranna tilannetta lainkaan. Jos pysäkkejä siirretään kaupunkiin päin, koululaiset joutuvat edelleen ylittämään Helsingintien keskellä vilkasta rekkaliikennettä. Näkyvyys varsinkin lumen pölytyessä linja-autopysäkillä on olematon, ja se tekee tien ylityksestä hyvin turvattoman, vaikka välissä olisi saareke (liitteenä kuva näkyvyydestä lumen pölytyessä). Tämä vaihtoehto on myös autoilijalle turvaton. Liittymä olisi kotitien lähellä ja vaikka Rälssin alueelle kääntyville rekoille tehtäisiin väistämiskaista, vaaratilanteen aiheuttavat takaa tulevat autot ja Rälssistä pois tulevat rekat. Kyseisessä risteyksessä on jo joku vuosi sitten tapahtunut vakava onnettomuus, kun Tuomenojalle kääntyvä auto oli jäänyt etelästä tulevan ja takaa tulevan auton väliin (jompikumpi näistä oli rekka). Parannusvaihtoehto 1 on varmasti turvallisempi kuin vaihtoehto 0, kun ajatellaan Tuomenojan alueen liikennettä ja asukkaita. Tällöin rekkaliikenne ei häiritse Tuomenojankadun liittymää, joten liikenne Helsingintiellä Tuomenojankadun liittymän kohdalla olisi huomattavasti hiljaisempaa ja raskasta liikennettäkin olisi huomattavasti vähemmän. Tie olisi myös koululaisille turvallisempi ylittää, tosin suojatie täytyisi saada tuohon jo muutenkin, onhan alueelle tullut viime aikoina hurjasti lisää lapsia. Vaihtoehto 1 varmasti kyllä aiheuttaa vaaratilanteita, kun etelän suunnasta tulevat autot eivät huomaa ajoissa alamäessä kaupunkiin päin kääntymässä olevaa tai alamäkeen kiihdyttävää rekkaa. Vaihtoehto 2 olisi näistä parannusvaihtoehtoista huomattavasti turvallisempi, siinä kun ei rekkaliikenteestä olisi asutukselle haittaa. Liikenteen haitat saataisiin kuitenkin niin halutessa vähennettyä liikennevaloin. Tulossa oleva kehätiekin varmasti vähentää Ala-Okerointien liikennevirtaa. Tuomenojan alueella on noin 50 lasta, joten määrä näin pienelle alueelle ei ole kirjoittajan mielestä vähäinen. Koululaisia siis liikkuu nyt ja tulevaisuudessakin paljon ja Helsingintien ylityksiä tehdään siten useita päivässä. Kirjoittaja toivoo, että Tuomenojan asukkaille Rälssin laajennuksen haittavaikutuksista jäisi liikenteen osuus muita haittoja pienemmäksi. Helsingintien turvallisiksi saattamisella ja rekkaliikenteen poissiirtämisellä voidaan varmasti parantaa koululaisten koulutien turvallisuutta oleellisesti.

Henkilö B toteaa, että Rälssin mäet ovat aivan ensimmäisen Salpausselän eteläpuolella reunamuodostuman välittömässä läheisyydessä. Jääkauden jälkeiset tapahtumat ovat muotoilleet ne kauniiksi. Ne rajautuvat pohjoisosiltaan Okerointien laajaan kulttuurimaisemaan ja ovat osa sen siluettia. Mäet näkyvät monelta eri suunnalta. Uudessa maakuntakaavaehdotuksessa Hollolasta tuleva yhtenäinen vihervyö ja virkistysalue kulkee Okerointien arvokkaan kulttuurimaisema-alueen läpi Rälssin mäkien yli Jokimaan suuntaan. Taajamarakenteen tiivistyessä virkistysalueella on kasvavaa merkitystä ulkoilualueena. Lahden voimassa olevassa yleiskaavassa Rälssin mäkien alueella on merkintä, joka tarkoittaa pääosin rakentamattoman alueen osaa, joka ympäristökokonaisuutena on arvokas maisemallisesti, luonnonoloiltaan tai kulttuurihistoriallisesti. Ylijäämämaiden sijoitukseen ei ole ollut helppoa löytää aluetta Lahden seudulla, joka on topografialtaan poikkeuksellisen vaihtelevaa, sijaitsee arvokkaan pohjavesiesiintymän päällä ja on luonnoltaan monimuotoinen. Rälssin mäkien välinen alue on ollut tähän asti tarkoitukseen sopiva, sillä ympäristövaikutukset eivät ole toistaiseksi ylittäneet maiseman sietokykyä. Laajennussuunnitelman myötä tilanne muuttuu merkittävästi. Ympäristövaikutukset ulot-

tuvat laajalle alueelle. Talvisin puuttomat alueet näkyvät kauas. Ikivanha maisema muuttuu peruuttamattomalla tavalla lyhyen hyötyjakson takia. Myös ulkoilualueena alue yksipuolistuu, jos muinaisrannat isoine kivineen ja jäkälän peittämät kalliot hongikkoineen ja polkuverkostoineen räjäytetään savimassojen tieltä. Uuden alueen löytäminen vähemmän keskeiseltä ja näkyvältä paikalta (tasamaalta metsän sisältä) on Lahden seudun etu. Porvoonjoen latvaosien kulttuurihistoriallinen arvo on ilmeinen, mm. kaupunginmuseo on todennut alueen olevan osa Porvoonjoen kansallismaisemaa. YVA-arvioinnissa tuodaan hyvin esiin se, että vaikutukset maisemaan ovat merkittävät, mutta niitä ei eritellä. Maiseman kauneusarvoista ja kansallismaisemasta ei mainita mitään.

Tuomenojan asuinalueen asukkaat (87 allekirjoittajaa) vaativat nykyisen maanajoreitin kulkemista toisaalta, Okeroistentien ja Tuomenojan kadun väliseltä Helsingintieltä esim. kulkevaksi kokonaan Okeroistentien kautta. Jo olemassa olevaa Pulttikatua jatkettuna tai kokonaan uusi tie autokoritehtaan paikkeilta. Sieltä ajaminen ei aiheuta liikenteellisiä haittoja ja vaaroja asukkaille, koska lähettyvillä ei ole asutusta. Koska Rälssin maanajopaikan laajennus etenee suunnitellusti, se tuo mukanaan lisää liikenteellisiä vaaroja ja terveydellisiä haittoja lähiasukkaille Tuomenojan alueelle. Ajomäärät tulevat tuplaantumaan nykyisestä, joka on päivittäin noin 150 – 200 kuormaa ja paluuajot. Ajallisesti maanajo tulee jatkumaan vielä noin 10 – 12 vuotta. Se luo turvattomuutta asukkaille. Tiedotustilaisuudessa ehdotetut suojatie ja koroke, bussipysäkin siirto etelämmäksi tai maanajon vieminen etelämmäksi eivät poista haittoja eivätkä liikenteellisiä vaaratekijöitä alueen asukkailta. Haitat ovat myös terveys- ja viihtyvyystekijöitä. Ne voidaan poistaa vähäisillä muutoksilla ja kohtuullisilla kustannuksilla, jos vain löytyy inhimillisyyttä ja hyvää tahtoa. Kirjeeseen liittyy asukkaan kirje (tiivistelmä seuraavassa kappaleessa).

Henkilö C on huolestunut Rälssin maankaatopaikan liikenteen vaaroista. Tuomenojankadun ja vanhan Helsingintien risteyksien kohdalla oleva bussipysäkki, jota käyttävät koululaiset ja autottomat asukkaat, on jo nyt turvaton, koska maankaatopaikalle kääntyvät autot käyttävät pysäkin levennystä kääntymiskaistana. Risteyksessä on sattunut läheltä piti -tilanteita ja kolareita. Autoilija saa olla varuillaan takana ajavien vuoksi kääntyessään Tuomenojankadulle. Myös melu- ja pölyhaitat huolestuttavat. Tien likaisuus on jopa vaarallinen sateella. Liukkauden ja kuraantumisen takia tie on savivelliä, joka sotkee autot ja muut tietä käyttävät, kuten mopolla kulkevat koululaiset. Liukkaus johtuu savesta ja muusta maa-aineksesta, jota kulkeutuu auton renkaissa ja jopa tippuu kuormasta. Kuivalla säällä maankaatopaikalta ja maantiestä tulee pölyä. Tähän asti kaupunki on huuhdellut tietä, kun siitä on soitettu, mutta tie ei pysy puhtaana kuin puoli tuntia. Autojen jatkuva peseminen saven ja hiekan sekaisesta kurasta on haitallista auton maalipinnalle. Sisäpöly aiheuttaa jopa terveydellistä haittaa. Meluhaitta on lisääntynyt. Maanajoa tapahtuu ilta-myöhään ja lähes ympärivuotisesti, mikä aiheuttaa häiriötä. Onko olemassa muuta kulkureittivaihtoehtoa kuin Tuomenojankadun alueen kohdalta, koska asuinalue on ainoa aivan lähituntumassa oleva? Tuomipuiston uudelle alueelle on muuttanut paljon lapsiperheitä, jotka ovat huolissaan turvallisuudesta.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hämeen ympäristökeskus antaa yhteysviranomaisena lausunnon arviointiselostuksesta ja sen riittävydestä.

Hankekuvaus ja vaihtoehdot

Hanke eri toimintoinen on kuvattu niin selkeästi ja havainnollisesti, että vaikutusten tunnistaminen ja arvioiminen on ollut kuvauksen perusteella mahdollista. Liikenneturvallisuuden parantamiseksi on esitetty käyttökelpoiset ja asialliset liittymävaihtoehdot.

Maanvastaanottoalueen vaihtoehdot ovat selkeät. Käytännössä 0-vaihtoehdon eli hankkeen toteuttamatta jättämisen realistisuus jäi kuitenkin epäselväksi, koska – kuten YVA-selostuksessa todetaan – toiminnalle sinänsä ei ole nollavaihtoehtoa, vaan rakentamisessa syntyvät massat on jatkojalostettava tai sijoitettava asianmukaisesti.

Hankkeen edellyttämät luvat

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat on esitetty muutoin kattavasti, mutta niistä puuttui maininta mahdollisen vesilain mukaisen poikkeusluvan tarpeesta. Selostuksen mukaan suunnittelualueen pohjoisreunalla on noro, jonka reunoilla on rehevää lehtomaista kasvillisuutta. Selostuksen tekstistä saa käsityksen, että noro on luonnontilainen. Maanvastaanottoalueen laajennus muuttaa alueen luonnon täysin. Luonnontilaisia noroja koskee vesilain muuttamiskielto. Kiellosta on mahdollista saada poikkeuslupa ympäristölupavirastolta, jos luontotyyppin suojelun suotuisa taso ei poikkeuksesta heikkene.

Vaikutusten selvittäminen ja seuranta

Maisema

Maisemavaikutukset on selvitetty perusteellisesti ja kaunistelematta. Havainnollisissa kuvasarjoissa 6.13. ja 6.14. ei kerrota, minkä vaihtoehdon mukaisia maisemahaittoja kuvissa esitetään. Alueiden D ja E supistuksen vaikutusta maisemahaittoihin olisi voinut havainnollistaa vaihtoehtoja I (tai II) ja III vertaavilla kuvasarjoilla. Maisemahaittoja voidaan vähentää paitsi supistamalla alueita D ja E vaihtoehdon III mukaisesti myös jättämällä pohjoisrinteille riittävän leveä suojapuusto. Koska laajennusalueet ovat pääosin kaupungin omistuksessa, puuston käsittelyn rajoitukset maiseman suojelemiseksi ovat mahdollisia. Hankkeesta vastaavan tulee huolehtia siitä, että suojapuuston jättämisestä sovitaan kaupungin metsistä vastaavan hallintokunnan kanssa.

Meluvaikutukset

Hankkeen meluvaikutuksia on arvioitu mittaamalla melua kahdessa pisteessä Tuomenojan alueella sekä mallintamalla. Selostuksessa ei mainita, mitä laskentamallia arvioinnissa on käytetty. Saatuja tuloksia on verrattu asianmukaisesti valtioneuvoston asettamiin melutason ohjearvoihin, vaikka kyseistä päätöstä ei selostuksessa mainitakaan. Melutapahtumien ajallista jakautumista tai toistuvuutta tai impulssimaisuuden huomioon ottamista ei ole selvitetty. Räjähdyksen vaikutusta melutasoihin ei ole otettu laskennassa huomioon. Näin

ollen todellisuudessa hankkeen meluvaikutukset voivat olla arvioitua suurempia. Hankkeen keskeisimmät meluvaikutukset syntyvät liikenteestä, joten hankkeen meluvaikutukset riippuvat paljon valittavasta liittymävaihtoehdosta. Jos liittymää siirretään ja Tuomenojalla olevaa meluvallia korotetaan ja pidentetään, on tarpeen selvittää meluntorjunnan onnistuminen mittaamalla toiminnasta aiheutuvaa melua Tuomenojan alueella joitakin kertoja.

Tärinä

Tärinävaikutusten arviointi on jäänyt melko kevyeksi ja yleispiirteiseksi eikä tärinähaittojen vähentämiskeinoja esitetä. Tärinästä on olemassa VTT:n suositus (Talja, A. 2002. Suositus liikennetärinän mittaamisesta ja luokituksesta. VTT tiedotteita 2278. Espoo).

Pöly

Ilman laadun nykytilan kuvauksessa käytetyt Lahden kaupungin ilmalaadun seurantatiedot olisi voinut jättää pois, koska ne eivät kuvaa kovin hyvin Rälssin alueen tilannetta.

Yhteysviranomaisen lausunnossa edellytettiin, että toiminnasta asutukselle aiheutuvat pölyhaitat arvioidaan leviämismallia käyttäen. Arviointiselostuksessa todetaan, että maa-ainesten käsittelyn aiheuttaman pölypäästön mallintaminen luotettavasti on erittäin vaikeaa soveltuvien lähtötietojen puutteen vuoksi. Sen sijaan pölyn leviämistä on arvioitu ns. tasaisen kentän yhden etäisyyden leviämismallilla käyttäen lähtötietoina maa-ainesten murskaustoiminnan ympäristöstä mitattuja pitoisuustasoja. Tämän mallin mukaan D- ja E-alueiden lounahinta voi aiheutua pölypitoisuuden nousua ohjearvon tuntumaan ja mahdollisesti ylikin hankealueen länsipuolella Kukonkosken alueella. Toisaalla selostuksessa todetaan, että maa-ainesten vastaanottoon, käsittelyyn ja sijoitukseen liittyvässä toiminnassa ilmaan nousevasta pölystä 2/3 syntyy liikenteestä toiminta-alueella ja sen lähiympäristössä. Louhinnan ja toiminta-alueen liikenteen aiheuttaman pölyämisen yhteisvaikutusta ei ole arvioitu. Kaiken kaikkiaan hankkeen pölyvaikutukset ovat kuitenkin suuremmat kuin kuvissa 6.22. – 6.25 esitetty louhinnasta syntyvän pölyn leviäminen. Kukonkosken alueella pölymäärään vaikuttavat sekä lounahinta että Ala-Okeroistentien liikenne, joka voi nostattaa hankealueelta tullutta pölyä. Tuomenojan alueella liikenne on ilmeisesti merkittävin pölynlähde.

Luontovaikutukset

Alueen luonnonoloja, kasvillisuutta ja eläimistöä on selvitetty olemassa olevista selvityksistä ja tekemällä maastokäyntejä. Maastokäyntien ajankohdista ja kestosta sekä arvioinnissa käytetyistä menetelmistä ei anneta tietoa. Vaikuttaa siltä, että alueen kasvillisuudesta on kohtuullisen hyvät tiedot, mutta eläimistön selvittäminen on jäänyt niukaksi. Alueen monipuolisesta pinnanmuodostuksesta ja siihen vaikuttaneista tekijöistä ei anneta kunnollisia tietoja eikä alueen luonnontilaisuuteen oteta juuri kantaa.

Suunnittelualueen osa-alueelta B löydettiin vuonna 2007 liito-oravan papanoita Tämä on tulkittu niin, että kysymyksessä on mahdollisesti liito-oravan elinpiirin osa, mutta ei luonnonsuojelulain tarkoittama lisääntymis- tai levähdyspaikka, jonka hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Rälssinkalliolle

laaditaan parhaillaan asemakaavaa. Liito-oravan mahdollisista lisääntymis- ja levähdyspaikoista on laadittava selvitys asemakaavatyön yhteydessä.

Sosiaaliset vaikutukset

Hankkeen vaikutukset alueen virkistyskäyttöön on selvitetty hyvin niukasti toteamalla, että alueen rakentaminen ja täyttötoiminta rajoittavat niiden käyttöä ulkoiluun, marjastukseen ja sienestykseen ja että alueella ei kulje merkittäviä ulkoilureittejä. Mitään määrällistä selvitystä tai arviota (esimerkiksi lähiympäristön asukasmäärän perusteella) virkistyskäytön merkityksestä alueella ei ole tehty.

Ympäristöriskit

Selostuksessa on tunnistettu hankkeen riskit seurauksineen asianmukaisesti. Niiden todennäköisyyttä ei ole arvioitu, mutta riskien vähentämiskeinoja on selvitetty kunkin riskityypin yhteydessä.

Arvioinnin epävarmuustekijät

Arvioinnissa käytetyn tiedon epävarmuustekijät on eritelty vaikutustyypeittäin selvästi lukuun ottamatta pölyn ja tärinän arviointia, joiden epävarmuustekijöitä ei ole esitetty. Toisaalla tekstissä maa-ainesten käsittelyn aiheuttamien pölyvaikutusten arviointi mallintamalla todetaan erittäin vaikeaksi sopivien lähtötietojen puutteen ja mallin päästökertoimien monimutkaisuuden vuoksi, ja arviointi on sen vuoksi tehty muilla tavoin. Pölyvaikutusten arvioinnissa on siten selvästi ollut arvioinnin tuloksiin vaikuttaneita epävarmuustekijöitä.

Osallistuminen

Arviointimenettelyyn liittyvä osallistuminen on järjestetty asianmukaisesti.

Raportointi

Arviointiselostus on rakenteeltaan selkeä ja sisällöltään tiivis ja helppolukuisen. Selostuksesta on myös tehty yleistajuinen tiivistelmä. Karttoja ja kuvia on riittävästi ja ne ovat selviä ja havainnollisia lukuun ottamatta melun leviämistä koskevia karttoja, joista meluvyöhykkeiden rajoja on karttojen pienikokoisuuden vuoksi vaikea hahmottaa. Vesistöaluejakoa kuvaava kartta on pintavesien havainnollistajana epätarkoituksenmukainen.

Arviointiselostuksen riittävyys

Arviointiselostuksessa on käsitelty kaikkia YVA-asetuksen 10 §:ssä edellytetyjä seikkoja. Hankkeen merkittävät vaikutukset on selvitetty riittävän pätevästi. Tulevissa suunnittelu- ja lupamenettelyissä sekä seuranta järjestettäessä on kuitenkin tarkennettava edellä mainittuja seikkoja. Hankkeen vaihtoehtoja on tarkasteltu arvioinnissa tasapuolisesti. Arviointiselostus antaa hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista riittävän ja ymmärrettävän kokonaiskuvan. Arviointiselostusta voidaan näin ollen pitää riittävänä.

Ympäristökeskuksen lausunnosta tiedottaminen

Ympäristökeskus lähettää lausuntonsa tiedoksi lausunnon antajille, mielipiteen esittäjille ja hanketta käsitteleville viranomaisille. Kun mielipiteessä on useita allekirjoittajia, lausunto toimitetaan näistä ensimmäiselle, jonka tulee huolehtia siitä, että myös muut allekirjoittajat saavat lukea yhteysviranomaisen

lausunnon. Se tulee nähtäville myös ympäristöhallinnon verkkopalveluun osoitteeseen www.ymparisto.fi/ham/yva > Päättyneet YVA-hankkeet.

Ympäristökeskus lähettää kopiot YVA-selostuksesta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Hämeen ympäristökeskuksessa.

Johtaja Harri Kallio

Kehittämispäällikkö Riitta Turunen

Tiedoksi

Lausunnon antajat
Mielipiteen esittäjät
Suomen ympäristökeskus (ja 2 kpl YVA-selostuksia)
Hämeen ympäristökeskus, ympäristönsuojeluosasto
Hämeen ympäristökeskus, yhdyskuntaosasto
Lahden kaupunki, Teknisen ja ympäristötoimialan Maankäytön yksikkö
Lahden kaupunki, Rakennusvalvonta
Lahden seudun ympäristölautakunta

Liite

MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Maksun määräytyminen

Maksu määräytyy ympäristöministeriön asetuksessa (1387/2006) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista olevan maksutaulukon mukaisesti.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollisella, joka katsoo, että maksun määräytymisessä on tapahtunut virhe, on oikeus vaatia siihen oikaisua Hämeen ympäristökeskukselta. Oikaisuvaatimus on toimitettava ympäristökeskukselle kuuden (6) kuuden kuukauden kuluttua maksun määräämisestä. Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite, vaatimus maksun muuttamiseksi sekä oikaisuvaatimuksen perustelut.

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän ja oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite. Oikaisuvaatimus voidaan toimittaa ympäristökeskukseen myös sähköisessä muodossa. Kun sähköisessä asiakirjassa on riittävät tiedot lähettäjistä, sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella eikä myöskään ns. sähköistä allekirjoitusta tarvita.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Kirjallinen oikaisuvaatimus on jätettävä postiin tai sähköinen oikaisuvaatimus lähetettävä siten, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Hämeen ympäristökeskuksen postiosoite on PL 131, 13101 Hämeenlinna ja käyntiosoite Birger Jaarlinkatu 13. Lahden toimipaikan postiosoite on PL 29, 15141 Lahti ja käyntiosoite Kauppakatu 11 C. Sähköposti toimitetaan osoitteeseen kirjaamo.ham@ymparisto.fi.

Sovelletut oikeusohjeet

Valtion maksuperustelaki (150/1992)

Laki valtion maksuperustelain muuttamisesta (961/1998)

Ympäristöministeriön asetus (1387/2006) alueellisen ympäristökeskuksen maksullisista suoritteista

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003)